

METODOLOŠKO POJASNILO

Andrejka Šivic

DEMOGRAFIJA PODJETIJ

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Demografija podjetij, Slovenija, letno (Prva objava\Elektronska objava)

Junij 2021

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNA PODLAGA.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	4
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	5
7	POJASNILA.....	6
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	8
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	8
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	9

1 NAMEN

Namen objave podatkov o demografiji podjetij je prikaz podatkov o novonastalih podjetjih brez predhodnika, podjetjih, ki so prenehala poslovati in so brez naslednika, in preživelih novonastalih podjetij. Ključne statistike so:

- število podjetij (novonastalih podjetij, podjetij, ki so prenehala poslovati, in preživelih podjetij od enega do petih let),
- število zaposlenih v novonastalih podjetjih in podjetjih, ki so prenehala poslovati, in
- število oseb, ki delajo, v novonastalih podjetjih in podjetjih, ki so prenehala poslovati, in v preživelih podjetjih od enega do petih let.

2 PRAVNA PODLAGA

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki \(Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01\)](#)
- Uredba (ES) št. 295/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2008 o strukturi statistiki podjetij (prenovitev) (CELEX: 32008R0295)

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, je podjetje registrirano za opravljanje pretežno tržne dejavnosti na ozemlju Republike Slovenije, ki je bilo aktivno vsaj del opazovanega obdobja.

Podjetja, ki jih opisujejo objavljeni podatki, opazujemo glede na glavno dejavnost v enem izmed naštetih področij dejavnosti po Standardni klasifikaciji dejavnosti 2008 (SKD 2008): Rudarstvo (B), Predelovalne dejavnosti (C), Oskrba z električno energijo, plinom in paro (D), Oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki, saniranje okolja (E), Gradbeništvo (F), Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil (G), Promet in skladiščenje (H), Gostinstvo (I), Informacijske in komunikacijske dejavnosti (J), Finančne in zavarovalniške dejavnosti, razen holdingov (K), Poslovanje z nepremičninami (L), Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti (M), Druge raznovrstne poslovne dejavnosti (N), Izobraževanje (P), Zdravstvo in socialno varstvo (Q), Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti (R) in Druge dejavnosti (S). Poslovanje podjetij, ki po Standardni klasifikaciji institucionalnih sektorjev (SKIS) spadajo v sektor Država (SKIS 13) in v sektor Neprofitni izvajalci storitev gospodinjstvom (SKIS 15), ni zajeto v raziskovanju.

Podjetja opazujemo tudi glede na njihovo pravnoorganizacijsko obliko in glede na velikost podjetja, ki jo določamo glede na število zaposlenih.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enote opazovanja so podjetja, registrirana za opravljanje pretežno tržne dejavnosti, na ozemlju Republike Slovenije, ki so bila aktivna vsaj del opazovanega obdobja. Podjetja, ki po Standardni klasifikaciji institucionalnih sektorjev (SKIS) spadajo v sektor Država (SKIS 13) in v sektor Neprofitni izvajalci storitev gospodinjstvom (SKIS 15), niso zajeta v raziskovanju.

Zajetje je popolno; to pomeni, da so v raziskovanje izbrani vsi aktivni tržni gospodarski subjekti, ki so med letom opazovanja izkazovali prihodke od prodaje, zaposlene ali investicije. Letno v raziskovanju opazujemo približno 160.000 aktivnih enot.

Pri zbiranju podatkov za demografijo podjetij se zajamejo tista podjetja, ki opravljajo katero izmed dejavnosti SKD 2008 iz področij od B – Rudarstvo do S – Druge dejavnosti (razen področja O – Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti ter skupine 64.2 Dejavnost holdingov).

V raziskovanju opazujemo statistično dejavnost, ki je kot glavna določena v SPRS za statistični namen in se v posameznih primerih razlikuje od registrirane dejavnosti, določene v Poslovnem registru Slovenije (PRS), ki ga vodi Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (AJPES). Statistična dejavnost se določa pri pomembnejših enotah, in sicer tistih, pri katerih je iz obstoječih statističnih podatkov razvidno, da bi bila njihova razvrstitev po teh podatkih drugačna od razvrstitve te enote glede na registrirano dejavnost.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo letno.

Glavni vir podatkov za izvajanje statističnega raziskovanja Demografija podjetij (SPR-DEM/L) so podatki o aktivnih podjetjih na območju Republike Slovenije iz Statističnega poslovnega registra (SPR), ki ga vodi in vzdržuje Statistični urad RS (SURS).

SPRS vodi in vzdržuje SURS. SPRS je namenjen poročanju podatkov Eurostatu, ki je obvezno v skladu z Uredbo (ES), št. 177/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi skupnega okvira za poslovne registre v statistične namene. Osnovni vir podatkov za SPRS je PRS.

Enote so v SPRS zajete iz PRS za referenčno leto, in sicer s stanjem 31. 12., vključno z enotami, ki so bile med letom ukinjene in za katere je to zabeleženo v PRS.

SPRS je bolj podrobno predstavljen v Metodološkem pojasnilu Podjetja

Za izračun spremenljivk za demografijo podjetij uporabljamo tudi PRS, ki ga vodi AJPES. PRS je informatizirana baza podatkov o vseh poslovnih subjektih s

sedežem na območju Republike Slovenije, ki opravljajo dejavnost ter o njihovih podružnicah, podružnicah tujih podjetij, kot jih določa zakon, ki ureja gospodarske družbe in drugih delih poslovnih subjektov.

6 DEFINICIJE

Podjetje je pravna ali fizična oseba, ki je med letom opazovanja izkazala prihodek od prodaje ali zaposlene ali investicije ter bila tako aktivna vsaj del opazovanega obdobja. Podjetje lahko sestavlja več lastniško povezanih pravnih oseb, v kolikor na trgu deluje kot eno samostojno podjetje.

Novonastalo podjetje brez predhodnika je podjetje, ki je nastalo kot kombinacija proizvodnih dejavnikov, vendar tako, da pri tem dogodku ni bilo udeleženo nobeno drugo podjetje. Med novonastala podjetja ne štejemo podjetij, ki so nastala s spojitvijo, z razdelitvijo, z oddelitvijo, podjetij, ki so nastala zaradi spremembe pravnoorganizacijske oblike, prestrukturiranjem podjetij in tistih, ki so po dveh letih prenehanja poslovanja znova oživela (reaktivacije).

Podjetje, ki je prenehalo poslovati in je brez naslednika, je podjetje, ki je kot kombinacija proizvodnih dejavnikov razpadlo, vendar tako, da pri tem dogodku ni bilo udeleženo nobeno drugo podjetje. Med podjetja, ki so prenehala poslovati, ne štejemo podjetij, ki so prenehala obstajati zaradi spojitvev, pripojitev ali z razdelitvijo podjetij, podjetij, ki so nastala zaradi spremembe pravnoorganizacijske oblike, prestrukturiranja podjetij in tistih, ki so v dveh letih po letu opazovanja znova oživela (reaktivacije).

Preživelo podjetje je novonastalo podjetje, ki je poslovalo v naslednjih največ petih letih od nastanka. Podjetje štejemo za preživelo tudi, če je pravna enota prenehala poslovati in je dejavnost prevzela nova pravna enota, ki je bila ustanovljena za prevzem proizvodnih dejavnikov podjetja.

Osebe, ki delajo, so vse osebe, ki delajo pri opazovani enoti (plačane in neplačane), in tudi vse tiste osebe, ki delajo zunaj enote, ki ji pripadajo in ki jih plačuje (npr. prodajni zastopniki). Med osebe, ki delajo, se štejejo tudi delavci s krajšim delovnim časom, sezonski delavci in delavci na domu, ki so na plačilnem seznamu opazovane enote. Med osebe, ki delajo, pa se ne štejejo delavci, ki jih enoti posredujejo druga podjetja, in prostovoljni delavci. Med osebe, ki delajo, so vključeni tudi detaširani delavci v delovnem razmerju pri delodajalcu s sedežem v RS, poslani na delo ali na strokovno izpopolnjevanje v tujino.

Zaposlene osebe so osebe, ki delajo pri delodajalcu (pri pravnih osebah, samostojnih podjetnikih ali drugih registriranih fizičnih osebah) in prejemajo plačo ter so na podlagi pogodbe o zaposlitvi obvezno socialno zavarovane. Pogodba o zaposlitvi je lahko sklenjena za nedoločen ali določen čas, ne glede na to, ali gre za zaposlitev s polnim delovnim časom ali z delovnim časom, krajšim od polnega. Med zaposlene osebe se štejejo tudi pripravniki in osebe, udeležene pri javnih delih, ter družbeniki zasebnih družb in zavodov v RS, ki so poslovodne osebe (če niso obvezno zavarovani na drugi podlagi). Med zaposlene osebe se ne štejejo študenti in dijaki, ki občasno delajo za

delodajalca in prejemajo plačilo. Med zaposlene osebe so vključeni tudi detaširani delavci v delovnem razmerju pri delodajalcu s sedežem v RS, poslani na delo ali na strokovno izpopolnjevanje v tujino.

Delež novonastalih podjetij med podjetji se izračuna kot delež novonastalih podjetij, ki niso imela predhodnika, od števila vseh podjetij (izraženo v %).

Delež podjetij, ki so prenehala poslovati, med podjetji se izračuna kot delež podjetij, ki so prenehala poslovati in so brez naslednika, od števila vseh podjetij (izraženo v %).

Delež pet let preživelih podjetij med novonastalimi podjetji se izračuna kot delež pet let po nastanku še aktivnih (živih) podjetij od števila novonastalih podjetij brez predhodnika, nastalih v t-5 (izraženo v %).

Število novonastalih podjetij na 10.000 prebivalcev v regiji se izračuna tako, da se število novonastalih podjetij brez predhodnika v regiji deli s številom prebivalcev v regiji*10.000.

Povprečna velikost novonastalih podjetij se izračuna tako, da se število oseb, ki delajo v novonastalih podjetjih brez predhodnika, deli s številom novonastalih podjetij brez predhodnika.

Pravne osebe so gospodarske družbe, zavodi, društva, državni organi in lokalne skupnosti, zadruge ter druge oblike poslovnih subjektov, ki z vpisom v ustrezn register oziroma evidenco ali z zakonom pridobijo lastnost pravne osebe.

Gospodarske družbe so pravne osebe, ki so v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah (ZGD) organizirane v eno izmed naslednjih oblik družbe: družba z omejeno odgovornostjo (d. o. o.), družba z neomejeno odgovornostjo (d. n. o.), delniška družba (d. d.), komanditna delniška družba (k. d. d.) in komanditna družba (k. d.).

Druge pravne osebe so vse preostale pravne osebe, ki niso gospodarske družbe.

Fizične osebe so samostojni podjetniki in druge registrirane fizične osebe (sobodajalci, samozaposleni v kulturi, odvetniki idr.).

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Standardna klasifikacija dejavnosti [SKD 2008](#) je nacionalna različica evropske statistične klasifikacije gospodarskih dejavnosti NACE Rev. 2.

Klasifikacija NUTS (Nomenclature des Unites Territoriale pour Statistique) oz. Klasifikaciji statističnih teritorialnih enot je bila vzpostavljena za statistične namene in temelji na upravni oz. institucionalni členitvi držav članic Evropske unije po enotnih merilih. Ozemlje Slovenije obsega na prvi ravni (NUTS 1)

celotno državo, na drugi ravni (NUTS 2) se členi na dve enoti, t. i. kohezijski regiji (na Vzhodno Slovenijo in Zahodno Slovenijo), na tretji ravni (NUTS 3) pa se deli na 12 statističnih regij. Podatke o demografiji podjetij prikazujemo razčlenjene na drugi in tretji ravni, tj. na ravni NUTS 2 in NUTS 3. V letu 2015 je v veljavi nova verzija NUTS klasifikacije. Več o spremembah je na voljo na povezavi <http://www.stat.si/statweb/Methods/Classifications>

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Postopkov urejanja podatkov nismo uporabili.

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

DESEZONIRANJE

Postopkov desezoniranja podatkov nismo uporabili.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

Natančnosti ne izračunavamo.

7.5 DRUGA POJASNILA

Vsote se zaradi zaokroževanja včasih ne ujemajo.

Pri raziskovanju Demografija podjetij primerjamo delovanje aktivnih podjetij med leti in po identifikacijski številki razpoznavamo (identificiramo) nova podjetja, ukinjena podjetja in preživela podjetja. Z vzporejanjem podjetij po lokaciji, dejavnosti, nazivu in z informacijami o demografskih dogodkih izločimo iz populacij dogodke, kot so pripojitev, spojitve, razdelitev, oddelitev, sprememba v pravnoorganizacijski obliki, nadaljevanje družinskega podjetja (npr. mati – hči), prestrukturiranje podjetij ter podjetja, ki so po dveh letih prenehanja poslovanja znova oživela, in identificiramo novonastala podjetja brez predhodnika, podjetja, ki so prenehala poslovati in so brez naslednika, ter preživela novonastala podjetja.

Podatek, ki je statistično zaščiten zaradi varovanja zaupnosti poročevalskih enot, nadomestimo z znamenjem »z«.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: [Podjetja](#) - Demografija podjetij in hitrorastoča podjetja

Objavljajo se absolutni podatki. Podatki so razčlenjeni po:

- dejavnosti po SKD 2008 in pravnoorganizacijski obliki (razen za podatke o preživelih podjetjih in za izvedene kazalnike),
 - dejavnosti po SKD 2008 in velikosti podjetja glede na število zaposlenih in
 - kohezijskih in statističnih regijah po standardni klasifikaciji NUTS-2 in NUTS-3.
- Prva objava (Podjetja, Demografija podjetij in hitrorastoča podjetja): Demografija podjetij, Slovenija, letno.
 - Elektronska objava (Podjetja, Demografija podjetij in hitrorastoča podjetja): Demografija podjetij, Slovenija, letno.
 - [Statøpis](#)
 - Eurostat, Statistični urad Evropske unije

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Začasne podatke izkazujemo za podjetja, ki so prenehala poslovati in so brez naslednika. Začasne podatke objavimo 18 mesecev po obdobju opazovanja, končne pa 30 mesecev po obdobju opazovanja.

Objavljanje začasnih in končnih podatkov je načrtovano. Zaradi potreb uporabnikov po pravočasnih informacijah objavimo začasne podatke, ki ustrezajo merilom kakovosti uradnih statističnih podatkov, tudi če ne dosegajo kakovosti, ki jo je pri takih podatkih mogoče doseči s popolnejšim in točnejšim poročanjem. Podatke revidiramo, ker so lahko novejši, popolnejši oziroma kakovostnejši podatki bistveno boljša podlaga h kakovosti odločanja.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

Podjetja so bila pred letom 2017 aktivna, če so med letom opazovanja izkazovala prihodke od prodaje ali osebe, ki delajo.

Pred letom 2013 med zaposlene niso bili vključeni detaširani delavci v delovnem razmerju pri delodajalcu s sedežem v RS, poslani na delo ali na strokovno izpopolnjevanje v tujino. Z letom opazovanja 2017 so bile spremenjene metode za vstavljanje podatkov.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Podatkov SURS ne zbira z vprašalnikom.
- Poročilo o kakovosti za raziskovanje:
 - Demografija podjetij (SPR-DEM/L)

področje: Podjetja, podpodročje: Demografija podjetij in hitrorastoča podjetja

- Metodološka pojasnila:
 - Demografija podjetij

področje: Podjetja, podpodročje: Demografija podjetij in hitrorastoča podjetja